

עלון שבועי מבית "בני אמונים" וכל מאמיניהם

פרשת בשלה

פניני אמן ותפילה בפרשה

מאוצרות אמונים

ניגש התלמיד לחדרו של המלמד, וראה עוסק עם תלמידיו בביאור פרק 'ברכי נפש' שבספר התהילים. המתין אפוא התלמיד בצד החדר והקשיב להסברים שקלחו מפי המלמד. כאשר הגיע המלמד לפסוק "מה רבו מעשיך ה'", שאל את תלמידיו הריקים: "הרי בעיצומם של תיאור פלאי הבריאה אנו עוסקים, וכיצד השתרבב פסוק זה לכאן?" והשיב מיד: "כנראה שתיאור מעשי הבריאה הביא את דוד המלך לכזו התלהבות, עד שלא יכול היה לעצור ברוחו והזעקה פרצה מפיו כמאליה: 'מה רבו מעשיך ה!'".

כשמוע החסיד את הפירוש הנפלא, הבין מיד לשם מה שלחו הרב לדרוש בשלום המלמד הפלאי. ואכן, לימים נודע אותו מלמד כתלמידו הגדול וממשיך דרכו של הבעל שם טוב, הלוא הוא רבי דב בער, המגיד ממזריטש.

על פי מעשה זה ביאר רבי יחזקאל משינובה את הכתוב שלפנינו: כיוון שתיארו ישראל את הניסים שעשה עמם ה', התלהטו והתלהבו כל כך, עד שזעקתם התפרצה כמאליה: "מי כמך בְּאֵלֶם ה'".

בכך אף הסביר הרבי משינובה את לשון הפייטן בפיוט 'יום ליבשה': "דידים ורוממוך בשירה קדמוך - מי כמכה ה' באלים" - מתוך שהגדילו ישראל לרוממוך, גדלה התלהבותם כל כך, עד שהקדימו ואמרו בשירה: "מי כמכה... ה'" עוד בטרם סיימו לתאר את ניסיוך.

דברי יחזקאל הלכות והליכות עמי' ססא

יְהוָה יוֹשִׁיעֵנו וַיְגַאֲלֵנו

"יְהוָה יוֹשִׁיעֵנו וַיְגַאֲלֵנו" על פס' ה' מלְחֵמָה לְה' בְּעַמְלֹק מִדֶּרֶךְ דָּר" (ז' טו)
נשבע הקדוש ברוך הוא שאין שמו שלם, ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק' (רש"י).

כתב רבי אליהו די ידאש בעל 'ראשית חכמה':

בברכה ראשונה של תפילת שמונה עשרה אנו אומרים: "ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה", וכוונתנו לבקש כי כיוון שכל זמן שאנו בגלות 'שמו' של ה' חסר, יחיש את גאולתנו ויכרת זרעו של עמלק, ואז יהא שמו שלם. כעין זה יש לפרש את נוסח הקדיש: "תגדל ויתקדש שמה רבא" - בהחשת ה' את גאולתנו, גדל ויושלם שמו יתברך, שכל זמן שעודנו בגלות אינו שלם.

רמז נפלא, ברוח זו, דרש רבנו יצחק הלוי, מגדולי הראשונים:

האות החסרה ב'כסא' היא אל"ף ["כס"] ובשם הו"ה - חסרות ה"א וואו" ["ו-ה"]; אותיות אלו מצטרפות יחדיו למילה 'הוא', ועל כך אנו מבקשים בקדושת 'כתו': "יהוא יושיענו ויגאלנו שנית, וישמיענו ברחמי שנית לעיני כל חי" - כאשר יגאלנו הקדוש ברוך הוא, אזי יתווסף 'הוא' לשמו ויתגלה כבודו לעיני כל חי.

הגאון רבי משה לייב שחור, מגדולי ירושלים, הוסיף ופירש לאור הדברים את שאנו אומרים אחר קריאת שמע של שחרית: "לדור ודור הוא קים ושמיו קים וכסאו נכון"; "לדור ודור" - בעת שתושלם מלחמת ה' ויימחה שמו 'מִדֶּרֶךְ דָּר', אזי: "הוא קים" - יתווספו אותיות 'הו"א' החסרות ב'כסא' ובשם 'הויה', ומתוך שיושלם השם 'ה' יכסא' יהיה: "שמו קים וכסאו נכון".

תוצאות חיים' אות קצו ; 'פענח רזא'; 'אבני שהם'

(להלן טו ב): "עֲנֵי זִמְרַתְךָ הֵ" - מפני מה ניתנה הרשות לישראל לומר שירה? "וְהִי לִי לְיִשׁוּעָה" - משום שכיוונו על ישועתם ולא על מפלת המצרים.

לְקוּטֵי רַבבֵּא'

'הללו עבדי ה' - ולא עבדי פרעה'

"אֲזַי יִשְׁרֵד מִשֵּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל" (טו א)

מהו פשרו של לשון: "אֲזַי" - מהו המאורע שגרם לישראל לפתוח בשירה?

פירש רבי יוסף שאול נתנזון, רבה של למברג:

במסכת מגילה (יד א) אמרו חכמים כי הטעם שאין קוראים את ההלל בפורים ככפסח, הוא משום שבהלל נאמר: "הללו עבדי ה'", ובעוד כפסח נגאלנו מעבודת פרעה והפכנו לעבדי ה', בפורים אמנם ניצלנו מהמן אך נותרנו עבדי אכשוורוש.

והנה, בגמרא בערכין (טו א) מבואר שאחר קריעת ים סוף חששו ישראל שמא: "כשם שאנו עולים מצד זה כך מצרים עולים מצד אחר", ורק לאחר שהורה הקדוש ברוך הוא לשרו של ים: "פלוט אותם ליבשה", אזי נחה דעתם. בכך נבין, כי כל זמן שחששו ישראל פן ישובו המצרים להשתעבד בהם, נמנעו מלומר שירה, ורק אחר שראו "את מִצְרַיִם מֵת עַל שַׁפְתַּי הַיָּם" (לעיל יד, ל) - "אֲזַי" - עמדו לומר את השירה.

דברי שאול'

מאה ברכות ואמן - סגולה לפרנסה
"לְקִטּוֹ מִמְנוֹ אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ עֵמֶר לְגִלְגֵּלֶת מִסָּפֶר נִפְשֵׁי תִיכֶם אִישׁ" (טו טו)
ראשי התיבות "עֵמֶר לְגִלְגֵּלֶת" הינם בגימטרייה מאה - רמז למאה ברכות. ראשי התיבות: "מִסָּפֶר נִפְשֵׁי תִיכֶם אִישׁ" הינם 'אמן', וסופיהן: 'שמר'; ללמדנו שכל ה'שומר' אמונים בהקפדתו לענות אמן על הברכות, יזכה בשכר מעשהו זה שיפתחו לו שערי פרנסה.
תפארת אבות'

'דידים רוממוך - בשירה קדמוך'

"מִי כְמֹכָה בְּאֵלֶם ה'" (טו א)

בעוד הפסוקים שלפניו ולאחריו מתארים את נס קריעת ים סוף, עוסק פסוק זה בגדלות ה'. אם כן, מדוע נכתב כאן ולא בסיום השירה?

הרה"ק רבי יחזקאל משינובה ביאר זאת על פי מעשה:

כאשר נכנס אחד מתלמידי ה'בעל שם טוב' להיפרד מרבו טרם שובו לביתו, הורה לו הרבי: "בדרכך בלידתך סור לו לעיירה פלונית ודרוש שם בשמי בשלמו של 'דבי בערל'". עשה החסיד כדברי רבו. אלא שאשר נכנס לאותה עיירה והתעניין על אודות רבי בערל, התפלא לשמוע כי איש אינו מכיר צדיק בשם זה. אחד מהתושבים שראה כי הוא נחוש למצוא אדם בשם 'דבי בערל' ויהי מה, הציע לו לגשת ל'בערליה' מלמד' ולבדוק האם אליו התכוון הרב.

'שעשה נסים לאבותינו במקום הזה'

"הֲתִיצְבוּ וְרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ לְרַאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם; ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְרַשְׁוּ" (יד יג-יד)

ביאור נפלא לפסוקים אלו אמר ה'חתם סופר':

לכאורה היה מקום לתמוה: מפני מה המתין הקדוש ברוך מלקרוע את הים ולהטביע את המצרים עד שהגיעו בני ישראל לים סוף, הלוא יכול היה להטביע את המצרים בנילוס שבמצרים? ויש לתרץ, כי בגמרא (ברכות נד א) אמרו שהרואה את מקום קריעת ים סוף מברך: "שעשה נסים לאבותינו במקום הזה", ואילו היה הנס בנילוס לא היו ישראל יכולים לברך עליו, שהרי נאסר עליהם לשוב למצרים (ראה דברים ז טו).

ואכן כך אמר משה לישראל: "הֲתִיצְבוּ וְרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם", דווקא "הַיּוֹם" - בהגיעכם לים סוף, שכן: "לֹא תִסְפוּ לְרַאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם" - לא תוסיפו לראות שוב את מצרים, והרי לא ייתכן ש: "ה' יִלְחֶם לָכֶם" ויושיעכם, וְאַתֶּם תִּתְרַשְׁוּ" - מלברכו ולהודות לו על כך.

"עמו אנכי בצרה - אֲחֻלְצָהוּ וְאֶכְבְּדֵהוּ"

הֲתִיצְבוּ וְרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם... ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְרַשְׁוּ" (ד יג-יד)

דרש הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב:

כלל ידוע הוא, כי אם, חלילה, נקלע אדם לצרה ומבקש להתפלל לישועתו, יבקש על צער השכינה שמצטרעת בצערו (סנהדרין מו א) ולא על צערו האישי, שכן על תפילה שכזו ימנעו המקטרגים מלקטרג, והיא תתקבל ברחמים וברצון.

יסוד זה נרמז אף בפסוקים שלפנינו: ראה משה כי בני ישראל הורגלו לזעוק אל ה' על צערם, מבלי לכוון על צער השכינה, על כן הורה להם דרך בתפילה: "הֲתִיצְבוּ" - אל תבקשו לצאת ממצבכם הקשה, ו"רָאוּ" לנגד עיניכם רק "אֶת יְשׁוּעַת ה'" המצטער עמכם, ובכך מובטח לכם שישמע ה' תפילתכם: "וַיַּעֲשֶׂה לָכֶם" - למענכם, ויושיעכם מהמצרים; וכל זה יעמוד תמיד לנגד עיניכם: "ה' יִלְחֶם לָכֶם" - וישמע תפילתכם, בתנאי ש"אַתֶּם תִּתְרַשְׁוּ" מלבקש על עצמכם.

'בני יששכר' מאמרי' ססלו טבת מאמר ב' אות לו

אין הקדוש ברוך הוא שמח במפלת הרשעים

"וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כֹּל הַלְּיָלָה" (יד ט)

"אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב: 'וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כֹּל הַלְּיָלָה'? בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר הקדוש ברוך הוא: 'מעשי ידי טובעין ביים ואתם אומרים שירה?!'" (מגילה י ב).

מפני מה, אם כן, הניח הקדוש ברוך הוא לישראל לומר שירה, וכי משוא פנים יש כאן?

ביאר רבי צבי הירש כהנא מרבני ורשא:

אינה זומת השירה שביקשו המלאכים לשרור לשירתם של ישראל; המלאכים שלא התענו תחת ידי המצרים ביקשו לשרור על מפלת מצרים, ובזאת לא חפץ ה' שכן אינו שמח במפלת הרשעים. אך ישראל שוררו על גאולתם ועל פדות נפשם, ובזאת חפץ ה'. והדבר מדויק אף מנוסח השירה

'אמן' פותחת שערי ברכה.

כך כתב רבנו מנחם ריקאנטי בפרשתנו:

"ומטעם זה אמרו רבותינו זיכרונם לברכה (ברכות נג ב):

'גדול העונה אמן יותר מן המברך', כי העונה מעלה מחשבתו למעלה מן המברך, כי הוא פותח המקור מראשיתו להשפיע הברכה..."

ברכות השחר - בקול! בכזונה! בחברותא!

קריאת שמע - פרשת 'ואהבת' (ו)

חובת האדם להנהיג עצמו בדרך התורה תמיד

בזוהר הקדוש (ואתחנן דף רסט א) תמהו: היה צריך הכתוב לומר: 'תדבר בס', מהו 'ודברת בס'?

בעל 'חידושי הרי"ם' הוסיף ודרש על כך: "שבתך... לכתך... קומך" - ראשי תיבות "שק"ל, והרי נאמר (ויקרא כו כה): "וְכָל עֲרֹפֶת הָיָה בְשֵׁקל הַקֹּדֶשׁ, ללמדנו כי חובת האדם לנהל תמיד את כל מהלך חייו: בשבתו, בלכתו ובקומו בדרך הקדושה (אמרי אמת משפטים תרפ"ח).

עוד אמר ה'חידושי הרי"ם': הכתוב מלמדנו כאן כי חובת תלמוד תורה נוגעת לחייו של כל איש מישראל, אלא ששתי דרגות יש בה; על בני 'יששכר' ההוגים בתורה עיקר החובה היא בשעת: "בשבתך בביתך", ואילו על בני 'זבולון' היוצאים למסחר העיקר הוא: "בלכתך בדרך" (יחזקאל פא"ר וזאת הברכה).

רבי יוסף ליב סופר אב"ד פאקש (פר עקב) בספרו 'לקוט סופר' דרש את הכתוב כך: "בשבתך בביתך" - בעת ישיבת בבית במנוחה וברוגע בוודאי חייב אתה לנצל כל רגע לתורה, אולם עליך לדעת לך גם "ובלכתך בדרך" - כשטרדות הפרנסה מחייבות אותך לצאת לצורך עסקיך, מחובתך לקבוע לך זמן ללימוד לכל הפחות "בשבתך ובקומך" - בליה אחר שובך מעבודתך, ובבוקר טרם צאתך.

יתירה מזאת כתב ה'לב שמחה' באיגרת ששלח לאחד מחסידיו: "התחזק בלימודך גם בנסיעתך בדרך", והוסיף וכתב: "גם אולי יש הבנה מיוחדת אז, כנאמר בפרשה: 'ובלכתך בדרך'". כעין זה היה אצל כשלה נכדו והוצרך לנוח על מיטתו, אמר לו ה'לב שמחה: "דע כי בשעת שכיבה יש סייעתא דשמיא מיוחדת ללימוד, שכן מפורש בתורה: 'ובשבתך' (ליקוטי יהודה' ואתחנן).

מאן דירית מסכתא חדא ירית עלמא חדא

כתב מרן ה'חפץ חיים' במאמר 'תורת הבית' (סוף פ"א): לא לחינם הקדימה התורה: "היו הדברים... על לבבך": "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך", אלא ללמדנו כי כדי שיוכל האדם ללמוד אף בזמנים שהלימוד קשה עליו - "ובלכתך... ובשבתך", עליו לפעול שדברי התורה יהיו חרותים על ליבו. על כן ראוי לכל אדם כי מלבד השיעור הקבוע שלומד ישנן לעצמו בכל יום משנה אחת ויחזור עליה שוב ושוב, כדי שמתוך כך תהיה שגורה בפיו לכל הפחות מסכת אחת שיוכל להגות בה אף בשעה שלא יהיו מצויים בידו ספרים, ובפרט בימי הזקנה שבהם עלולה הראות להיחלש חלילה ויקשה עליו ללמוד מתוך הספר. ובזוהר הקדוש (ראה הקדמה לתקו"א דף ט ב) אמרו: "מאן דירית מסכתא חדא ירית עלמא חדא" - ובוודאי שכדי שתהיה המסכת נחשבת כ'ירושה' בידו, צריכה היא להיות שגורה בפיו בעל פה.

בספר 'שמח משה' (לר"ש גאליפוליטי, דרוש כז) הביא על כך את דברי הגמרא (ר"ה כ א) ששני בני אדם הקוראים יחדיו אינם יכולים להוציא את הרבים, שכן "תרת" קלי לא משתמע", מלבד בדברים החביבים על האדם כקריאת המגילה. והנה, מדברי הגמרא משמע שכל שחובב שאלה את הדבר כך מתאמץ הוא כדי לשומעו, והדברים נוגעים גם לדברי התורה; החפץ שאלה להרפות מעסק התורה אף בזמנים קשים, ישתדל לחבב על עצמו את הלימוד כך שיהיה תמיד בבחינת "מצוך היום" - כאילו היום נצטווה בהם לראשונה (ראה רש"י דברים כו ט). וכיוון שתהיה התורה חביבה עליו, בוודאי יתאמץ ולא יימנע מלעסוק בה אף אם יבואו עליו חלילה זמנים קשים.

יש בנותן טעם להביא כאן את המעשה המופלא שהביא בספר הקדוש 'מנורת המאור' (נר ג כל ח' ח"ג פמ"ח) בחד המדרש:

מעשה בחסדי אדם שהיה מתבודד בביתו והוגה בתורה, ובפרט היה לומד את מסכת חגיגה וחזרו עליה שוב ושוב כל ימיו, עד שהייתה שגורה בפיו. בשעה שפנטר מהעולם איש לא ידע על כך כיוון שהיה ספון בביתו, עד שהגיעה דמות אישה ועמדה על יד מיטתו. הרימה האישה קולה בבכי ובמספד, באנחה ובצעקה, עד שהתקבצו רבים למקום. או אז הכריזה האישה: "ספדו לחסדי זה שכיבדני כל ימיו זה ופעל שלא אהא עזובה ושכוחה. כבדו את ארוננו, ותזלו לחיי העולם הבא". מיד התקבצו הכול, עשו עליו מצד גדול ועצום וקברוהו בכבוד גדול כראוי לו. עם סיום מעמד הקבורה שאלו האנשים את האישה לשמה, והשיבה: 'חגיגה', ומיד נעלמה מן העין. הבינו כולם כי מסכת חגיגה הייתה היא, שנראית בצורת אישה ובאה בשעת פטירתו כדי שישפדו לו ויקברוהו בכבוד, כגמול על כך שהיה שוקד והוגה בה תמיד.

בשבתך בביתך - מהות המצווה

אכן יש להבין, מפני מה הזהירה התורה דווקא בנוגע למצוות תלמוד תורה כי חובה על האדם לקיימה (ע"ש בשבתך בביתך" והן "ובלכתך בדרך" וגו', הלא ישנן כמה וכמה 'מצוות תמידיות' שצריך לקיימן בכל עת ובכל שעה?

הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל ביאר זאת בדרך משל: כאשר נאמר על פלוני שניגן בכינור במשך שעתיים, כוונתנו להעיד על האדם שניגן במשך שעתיים רצופות, וייתכן שבמהלך ההליך כמה וכמה ניגונים. אך כאשר נאמר כי ניגן ניגון בן שעתיים אין עדותנו מתייחסת למנגן אלא לתאר את מהותו של הניגון, שאורכו שעתיים.

בדומה לכך נוכל לפרש את החילוק בין התורה לבין יתר המצוות: הפסוק "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשבתך ובקומך" אינו בא להמחיש לנו את אורך הזמן שבו עלינו לעסוק בתורה, אלא לתאר לנו את עצם מהותה, כמצווה אחת רצופה שאמורה להקיף את כל מהלך חייו בכל רגע נתון ובכל מקרה שיבוא עליו. בשונה מיתר המצוות התמידיות שבכל רגע שהאדם עוסק בהן הרי הוא מקיים מצווה, אך אין כל קשר בין רגע למשנהו (פחד יצחק' שבועות מאמר כד).

מתפילה בציבור אין מפסידים

עוד בעודו צעיר לימים, עת שימש מרן הרב מפוניבז', רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, כראש ישיבה בעיר פוניבז' בליטא, רגיל היה ליטול מפעם לפעם את מקל הנדודים ולצאת לארצות הגולה לגייס כספים להחזקת ישיבתו.

באחת מאותן הזדמנויות נקלע לעיר פרנקפורט שבגרמניה, שם הוזמן להתארח בביתו של מורנו רבי יעקב רוזנהיים זצ"ל, מראשי 'אגודת ישראל'. המארח שידוע היה כתלמיד חכם ומוקיר רבנו, הכיר מיד בטיבו של אורחו הדגול, ומתוך שחס על כבודו וביקש למנוע ממנו בייזונו מיתרים עלה בלבו רעיון שיוכל לסייע לו.

הוא התעניין אצל הרב וביקש לשמוע מהו הסכום המשווע שתכנן לגייס בעיר פרנקפורט. הרב חשב מעט ונקב בסכום מסוים. "אם כך", אמר לו רבי יעקב, "וואיל נא כבוד תורתו לשבת בביתו על התורה ועל העבודה, ואל יטריח עצמו לתור אחר תורמים. אפעל אני להפגישו עם אי אלו בעלי יכולת מתושבי פרנקפורט אשר אהבת התורה פועמת בליבם, וכך בעזרת ה' גייס יחד סכום נכבד שיהיה בו כדי למלא את שאיפתו של הרב, מבלי שיתבהז חלילה כבוד תורתו, או יתבזזו זמנו היקר לריק".

שמח הרב מפוניבז' מהרעיון והסכים לו בחפץ לב. ואכן, במשך הימים הבאים ישב הוא על התורה ועל העבודה, ומפעם לפעם היה המארח, רבי יעקב, נפגש עם גביר פלוני או אלמוני. וכאשר הסכים הלה להרים תרומה נכבדת למען הישיבה, היה רבי יעקב לוקח את הרב לפגישה עם אותו הגביר, והתרומוה ניתנה לשביעות רצון כל הצדדים.

באחד הימים נודע לרבי יעקב על גביר מסוים שעומו תכנן לדבר למען הרב מפוניבז', כי לחמרת עומד הוא לצאת מהעיר לצורך עסקיו לתקופת מה. משך מיהר הוא לפנות אליו כדי שיספיק להפיגש עם הרב ולהעניק לו את תרומתו עוד בטרם יעזוב את העיר.

נענה העשיר בשמחה, אך התנצל כי ממתנה על שולחנו רשימת מטלות שעליו להספיק בשעות הספורות שנותרו לו עד למועד הנסיעה, ולכן לא יוכל לפגוש את הרב בביתו.

כאשר הפציר בו רבי יעקב כי ינסה בכל זאת לפנות זמן לפגישה החשובה, הררה הגביר מעט. לבסוף ענה, כי היות שבחנכיתו לנסוע ברכבת היוצאת בשעה שמונה בבוקר, מוכן הוא להקדים קמעא את בואו לתחנת הרכבת, ואם אף הרב יואיל להשיכם קום ולבוא לשם באותה שעה, ישמח הוא לשוחח עמו בניחותא ואף להעניק לו סכום הגון.

כאשר שב רבי יעקב לביתו סיפר לרב בשמחה על הפגישה שנקבעה, תוך שהוא מוסיף, כי כיוון שגביר זה מפורסם כאוהב תורה כדאי לרב מאוד להתאמץ ולפגשו, שכן לבטח יעניק לו תרומה הגונה.

הרב שמח מאוד לשמע הדברים וסיכם עם רבי יעקב כי ישכים מחר להתפלל בשעה מוקדמת מהרגיל, ומיד אחר כך יצא לתחנת הרכבת כדי לפגוש את אותו נדיב. אלא שמתחרת בבוקר, כאשר פקח הרב את עיניו והביט בשעונו, נחרד לגלות כי קם מאוחר מהמתוכנן. בשעה הייתה כבר שבע בבוקר, וזכר הפגישה החשובה המתוכננת גרם לו להסתפק; ברור היה לו כי אם ילך עתה להתפלל עם הציבור בוודאי יחמיץ את הפגישה עם הגביר, אלא שעל אף שהקפיד בכל מאודו על תפילה בציבור, ייתכן שמצוות תלמוד תורה של התלמידים הרבים התולים עיניהם בהצלחת שליחותו עדיפה מחובת התפילה בציבור.

הרב הררה במצב רגעים מספר, ולבסוף גמר אומר בליבו כי לא יפסיד תפילה בציבור בכל מחיר. 'בטוחני כי מתפילה בציבור אין מפסידים כלום', החליט בביטחון ופנה בצעדים נמרצים לעבר בית הכנסת.

התפלל אפוא הרב בניחותא כדרכו, אחר קיפל את טליתו ותפיליו ומיהר לרוץ אל תחנת הרכבת. בליבו קיננה תקווה כי למרות הכול יספיק לפגוש את הנדיב.

מי יודע!, חלף בלבו הררה, 'אולי הפעם התעכבה הרכבת מלצאת...!'

לא שעם בואו לתחנה הבחין כי תקוותו נכזבה; הרכבת המדוברת יצאה זה מכבר, והתחנה הייתה כמעט ריקה מאדם, מלבד מתי מעט אנשים שהקימו בואם לנסיעה ברכבת הבאה. האכזבה הייתה קשה, אך למרות זאת לא התחרט הרב לרגע על החלטתו. בטוח היה כי לא הפסיד מאום מתפילה בציבור, וכי ביד הקדוש ברוך הוא לספק לו את הסכום הדרוש בדרך אחרת.

הוא התיישב על ספסל מזדמן כדי לפוש מעט מהריצה המהירה, והנה לא עברו אלא דקות ספורות ולפתע התפרץ בריצה אל תוך התחנה הגביר שעמו תכנן להיפגש. בעודו מתנשף ניגש הגביר לרב, לחץ את ידו ופתח בסדרת התנצלויות: "ימחל נא לי הרב על שהטרחתי להמתין. עיכוב בלתי צפוי מנע ממני להגיע לתחנה בזמן המיועד... או לי כי בגללי הוצרך כבוד תורתו להתעכב זמן כה רב בתחנה...".

הרב הנרגש ניסה להרגיעו באמרו כי בסייעתא דשמיא, אף הוא התעכב באורח בלתי צפוי ואיחר לבנות לתחנה, אלא שהגביר המשיך בשלו וטען כי כיוון שקבע עם הרב לבוא בשעה פתוחה והרב המתין לחינם, יש בכך משום ביזוי כבוד התורה ועליו לעשות הכול כדי לכפר על מעשיו...

תוך כדי דיבור הוציא האיש סכום נכבד ביותר מארנקו ומסרו לרב כתרומה להחזקת הישיבה. למותר לציין כי היה זה סכום כפול ומשולש ממה שתכנן לתת אילו הייתה הפגישה מתקיימת כמתוכנן.

"כמה גדול הלחץ שלמדתי ממעשה זה", אמר הרב לימים לתלמידיו, "אילו הייתי רץ בבוקר אל הנדיב ומוותר על תפילה בציבור, לא די שהייתי מפסיד את התפילה, אלא אף את התרומה לא הייתי מקבל. שכן לבטח אחר שהייתי ממתין עד בוש הייתי מתייאש ושב לבית האכסניה בידיים ריקות. ואילו עתה, בזכות התעכבותי לצורך המצווה לא הפסדתי מאומה, ואדרבה, הרווחתי בכפל כפליים".

אוצרות התורה תצוה